

Dobro jutro, zmagovalka

PATRICIJA FAŠALEK

Pametni punc (Booksmart, 2019), režijski prvenec Olivie Wilde, je najstniška komedija, ki predstavlja generacijo Z in njeno napredno dojetje feminizma, rasnega vključevanja, spolne usmerjenosti in spolnih reprezentacij, s tem pa kljubuje politiki, naravnani k sovražnemu govoru, na čelu z aktualnim ameriškim predsednikom. V filmu skoraj ni moč zaznati nestrpnosti do drugačnosti, edini komentar, ki ga ena izmed protagonistk zaničljivo izreče na račun družbenega položaja sošolcev, ki se v šolo pripeljeta v dragem avtomobilu, je: »In tukaj je top en procent.« Olivia Wilde s pomočjo dialogov ves čas osvetljuje zavedanje o svetu in vključuje vidike družbenih problematik, na katere želi opozoriti mlade gledalce.

Pametni punc na inteligenten način, s komičnimi dialogi, za katere je značilen hiter in odrezav govor, poustvarja vzdušje klasičnega ameriškega filma o zaključku gimnazije, kjer dijaki lovijo zadnje trenutke brezskrbnega življenja, pomešanega s tegobami prvih ljubezni in spolnih izkušenj, preden stopijo v naslednjo fazo življenja: študij, ki jih bo prelevil v mlade odrasle, usmerjene v svoje kariere.

Preobrat v klasični zgodbi »šolskega filma« režiserka naredi pri zaporedju dogodkov. V uvodnem prizoru, ki predstavi eno od dveh glavnih protagonistk Molly (Beanie Feldstein), ob poslušanju meditacijskega posnetka namesto »Umirite svoj um ...« zaslišimo: »Dobro jutro, zmagovalka. Globoko vdihni. Dobro. Pripravljena si na nadvlado ...« Ob koncu meditacije se kamera, ki je pred tem gledalčev pogled usmerjala na police v sobi, kjer se bleščijo medalje, plakat sufražetk z napisom »prosim svobodo za ženske ni zločin« in slike z obrazi prominentnih žensk, kot sta Michelle Obama in Ruth Bader Ginsburg, osredotoči na Mollyjin obraz. Ta odpre oči, se zazre naravnost v kamero in si, kot kak prekažen kavboj,

ki je ravno zadovoljno »potegnil« zadnji dim, seže s prsti v usta in iz njih potegne zobni aparat. S tem režiserka poskrbi, da je sporočilo filma takoj jasno: zgodba se bo vrtela okoli samozavestnih mladih žensk, ki se zavedajo svoje vrednosti in stremijo k vrhu, s tem pa se dotakne tudi prepoznavnosti generacije, ki odrašča v kompetitivnem kapitalizmu digitalne dobe – njihovih visokotelečnih kariernih ambicij. Mollyjine sanje so namreč postati najmlajša sodnica, kadarkoli nominirana za vrhovno sodišče.

Ne gre torej za tiste vrste najstniško komedijo, ki temelji na predstavljanju gimnazijskih let kot časa za zabavo in bežanje pred odgovornostjo, temveč ravno nasprotno. Prijateljici, ki sta ves svoj čas posvetili izključno knjigam in učenju, zadnji dan pred koncem šole ugotovita, da je njunim sošolcem uspelo združiti tako zabavo kot delo, pri tem pa so dosegli enake rezultate in bili sprejeti na najboljše univerze v Ameriki. Misel, da je drugim uspelo več kot njej, Molly tako razjezi, da nagovori najboljšo prijateljico Amy (Kaitlyn Dever), ki je pred dvema letoma prišla iz omare, v divjo noč zabave, saj imata zgolj en večer, da nadoknadi zamujeno in dokažeta, da sta tudi onidve lahko zabavni. Sledi niz dogodkov, kjer režija preigra vse obvezne sestavine komercialno usmerjenega najstniškega filma o koncu šole, jim doda feministično konotacijo in jih sestavi v svojo zgodbo o močnih prijateljskih vezeh, potrebi po potrditvi drugih in prvih nerodnih spolnih izkušnjah. Iz poteka dogajanja niso izpuščeni niti bazen, pijača, bruhanje, droge, prepiri, veliki poljub, razočaranje in dirka z avtomobilom – vložki, ki zaznamujejo večino filmov, umeščenih v srednješolska leta.

Molly in Amy vizualno ne ustrezata stereotipnim reprezentacijam glavnih likov v šolskem filmu. Molly je

samozavestno, pametno, pa tudi manipulativno, trmasto in ukazovalno dekle, ki nima težav s svojo nekoliko močnejšo postavo. To potrjuje prizor, kjer se dekleti pod vplivom halucinogenih drog spremenita v barbiki; medtem ko si Amy radostno ogleduje svoje novo telo, čeprav se zaveda, da gre za nerealistično figuro, katere sporočilo škodi ženskam, jo Molly prepričuje, naj se ne vda skušnjavi. S prevpraševanjem, kako bosta zdaj lulali in kakali ter kako naj normalno hodita z za telo neproporcionalno predolgimi nogami, obsodita reprezentacije idealne ženske, ki jo tovrstne igravce in fotografije v medijih še vedno potiskajo v ospredje.

Protagonistki prav tako ne stremita k temu, da bi se približali simbolom, ki v družbi pripadajo moškim, ter k zanemarjanju tistega, kar je označeno kot »deklisko«. Barva hiše, v kateri živi Molly, je roza, in s to barvo niso prav nič varčevali, ko so jo nanесли na vse zunanje dele njenega bivališča, od fasade zidov do strehe in vrat. Roza se v obliki luči in osvetlitve, interjerja sob in različnih rekvizitov nenehno pojavlja skozi ves film. Na zabavi se prijateljici pojavita v sposojenih oblekah z bleščicami, dogajanje pa je obarvano z njunimi pogovori o masturbaciji, gledanjem pornografije, Amyjino pomočjo pri izdelavi tamponov v Bocvani, ogle-danimi simpatijami in laskajočimi besedami, ki jih radi namenjata druga drugi. Njune ženske vzornice se pojavljajo na vsakem koraku: skrivna beseda za popolno podporo brez vprašanj je »Malala«, ime znane pakistanske aktivistke in najmlajše dobitnice Nobelove nagrade, na Amyjinih vratih

sobe pa je pritrjen znani naslov eseja Virginie Woolf »*A Room of One's Own*« – Lastna soba.

Občasno se zdi, kot da so imeli ustvarjalci filma težave pri ustvarjanju konflikta, ki bi zmotil idilo prijateljic. Ko se spreta, je prepir prikazan kot nekaj malenkostnega in nepomembnega, saj so besede kmalu zadušene in ne slišimo več, kaj v njunem na videz enakopravnem odnosu ne deluje tako, kot bi moralo. Mollyjini starši sicer nikoli ne vstopijo v zgodbo, vse ostalo v filmu pa se zdi že skoraj preveč bleščeče, varno in lepo, vključno z Amyjinimi starši, katoliki, ki se na vso moč trudijo razumeti hčerino naklonjenost do žensk in ji izkazujejo veliko ljubezni. Nihče od likov nima resnejših problemov, ne trpi zaradi revščine, celo tisti na začetku manj priljubljen »en procent« je kmalu prikazan v svoji simpatični »pravi« naravi. Čeprav filmu ne primanjkuje preklinjanja in sošolci na stranišču obrekujejo Molly ter jo imajo za zoprno osebo, pa njihove kletvice sežejo do ravni, da »mora biti njena vagina napolnjena z diplomami«.

Vzdušje, ki ga s filmom *Pametni punči* ustvari Olivia Wilde, ni le zabavno, prijetno in sproščujoče, ampak napolnjeno tudi z duhom opolnomočenja. Spodbuja k družbi, katere vrednote temeljijo na sprejemanju sebe in drugih. Spregovori o pomembnosti prijateljskih vezi med ženskami ter poudarja žensko intelektualno in osebnostno vrednost, ki ni vezana na videz, izpolnitev romantične ljubezni ali potrebo po iskanju potrditve s strani moških.